

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 2.6.2014
COM(2014) 423 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας του 2014
και την έκδοση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της
Πορτογαλίας του 2014**

{SWD(2014) 423 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Πορτογαλίας του 2014

και την έκδοση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας του 2014

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου³,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 26 Μαρτίου 2010, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε με την πρόταση της Επιτροπής να δρομολογηθεί μια νέα στρατηγική για την ανάπτυξη και την απασχόληση, με την ονομασία «Ευρώπη 2020», βασισμένη στον ενισχυμένο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, η οποία θα επικεντρωθεί στους νευραλγικούς τομείς στους οποίους απαιτείται δράση ώστε να δοθεί ώθηση στο δυναμικό διατηρήσιμης ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.
- (2) Στις 13 Ιουλίου 2010, το Συμβούλιο, βάσει προτάσεων της Επιτροπής, εξέδωσε σύσταση σχετικά με τους γενικούς προσανατολισμούς των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ένωσης (2010 έως 2014) και, στις 21 Οκτωβρίου 2010, εξέδωσε απόφαση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών, οι οποίες από κοινού αποτελούν τις «ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές». Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λαμβάνουν

¹ EE L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

² COM (2014) 423 final.

³ P7_TA(2014)0128 και P7_TA(2014)0129.

υπόψη τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές στις εθνικές οικονομικές πολιτικές τους και στις πολιτικές για την απασχόληση.

- (3) Στις 29 Ιουνίου 2012, οι αρχηγοί κρατών ή κυβερνήσεων ενέκριναν «Σύμφωνο για την ανάπτυξη και την απασχόληση», το οποίο παρέχει ένα συνεκτικό πλαίσιο δράσης σε επίπεδο κρατών μελών, ΕΕ και ευρωζώνης, με την κινητοποίηση όλων των δυνατών μηχανισμών, μέσω και πολιτικών. Έλαβαν αποφάσεις σχετικά με τη δράση που πρέπει να αναληφθεί στο επίπεδο των κρατών μελών, ιδίως εκφράζοντας την πλήρη δέσμευσή τους για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων.
- (4) Η Πορτογαλία είχε υπαχθεί σε πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής έως τις 17 Μαΐου 2014 σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 της απόφασης 2011/344/ΕΕ, το οποίο προβλέπει ότι η χρηματοδοτική ενίσχυση διατίθεται επί τρία έτη. Στις 19 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο αποφάσισε να παρατείνει τη διάθεση της χρηματοδοτικής ενίσχυσης κατά έξι εβδομάδες, ώστε να καταστεί δυνατή μια διεξοδική και εμπειριστατωμένη αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τους όρους και τις προϋποθέσεις του προγράμματος και η εύρυθμη εκταμίευση της τελευταίας δόσης του δανείου. Δυνάμει του άρθρου 12 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 472/2013, η Πορτογαλία είχε επομένως εξαιρεθεί από την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών για τη διάρκεια του προγράμματος. Δεδομένου ότι η Πορτογαλία εξήλθε από το πρόγραμμα, θα πρέπει τώρα να επανενταχθεί πλήρως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- (5) Στις 13 Νοεμβρίου 2013, η Επιτροπή ενέκρινε την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης⁴, δίνοντας το εναρκτήριο λάκτισμα για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2014 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Την ίδια ημέρα, η Επιτροπή ενέκρινε, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, την έκθεση για τον μηχανισμό επαγρύπνησης⁵.
- (6) Στις 20 Δεκεμβρίου 2013, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες για την εξασφάλιση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, δημοσιονομικής εξυγίανσης και μέτρων για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Υπογράμμισε την ανάγκη να επιδιωχθεί διαφοροποιημένη, φιλική προς την ανάπτυξη δημοσιονομική εξυγίανση, να αποκατασταθούν οι κανονικές συνθήκες δανειοδότησης στην οικονομία, να προωθηθούν η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα, να καταπολεμηθούν η ανεργία και οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης και να εκσυγχρονισθεί η δημόσια διοίκηση.
- (7) Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 472/2013, η Πορτογαλία είχε εξαιρεθεί από την υποχρέωση υποβολής του οικείου προγράμματος σταθερότητας και του εθνικού της προγράμματος μεταρρυθμίσεων κατά τη διάρκεια του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής. Στις 30 Απριλίου 2014 διαβίβασε, ωστόσο, επικαιροποιημένο έγγραφο δημοσιονομικής στρατηγικής και επιστολή της πορτογαλικής κυβέρνησης όσον αφορά την επικαιροποίηση των εξελίξεων σε σχέση με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στις 17 Μαΐου, η κυβέρνηση παρουσίασε το υπό εξέλιξη πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων καθώς και νέες πρωτοβουλίες προς τη βιώσιμη ανάπτυξη σε έγγραφο με τίτλο *Ο δρόμος προς την ανάπτυξη, μια μεσοπρόθεσμη στρατηγική μεταρρυθμίσεων για την Πορτογαλία*.

⁴ COM(2013) 800 final

⁵ COM(2013) 790 final

- (8) Ο στόχος της δημοσιονομικής στρατηγικής που καθορίζεται στο έγγραφο δημοσιονομικής στρατηγικής του 2014 είναι η διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος με βιώσιμο τρόπο έως το 2015 και η επίτευξη του μεσοπρόθεσμου στόχου έως το 2017. Η στρατηγική προβλέπει τη μείωση του κρατικού ελλείμματος στο 4,0% του ΑΕΠ το 2014 και περαιτέρω μείωση στο 2,5% του ΑΕΠ το 2015, σύμφωνα με τους στόχους που τέθηκαν στη σύσταση της 21ης Ιουνίου 2013 στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος και επαναβεβαιώθηκαν από τη 12η επανεξέταση του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής. Ωστόσο, στις 30 Μαΐου 2014, το πορτογαλικό Συνταγματικό Δικαστήριο ακύρωσε μέτρα εξυγίανσης τα οποία εκτιμάται ότι θα επηρεάσουν τα δημοσιονομικά αποτελέσματα το 2014 κατά περίπου 0,35% του ΑΕΠ, με ενδεχόμενες συνέπειες το 2015. Για την επίτευξη των συμφωνηθέντων στόχων, η κυβέρνηση θα πρέπει να θεσπίσει μέτρα αντικατάστασης ισοδύναμου μεγέθους. Υπάρχουν, ωστόσο, δύο αποφάσεις του Συνταγματικού Δικαστηρίου οι οποίες εκκρεμούν, γεγονός που παρεμποδίζει την πλήρη ποσοτικοποίηση των μέτρων που πρέπει να ληφθούν. Εν όψει του περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου, η κυβέρνηση μπορεί να χρειαστεί να καταφύγει σε μέτρα λιγότερο φιλικά προς την ανάπτυξη, ιδίως από την πλευρά των εσόδων. Μετά το 2015, η στρατηγική επιβεβαιώνει τη βούληση να επιτευχθεί ο μεσοπρόθεσμος στόχος έως το 2017 με διαρθρωτική προσαρμογή 0,5% του ΑΕΠ το 2016 και διαρθρωτικό έλλειμμα 0,5% το 2017. Σύμφωνα με τη στρατηγική, το ακαθάριστο χρέος της γενικής κυβέρνησης θα φτάσει στο μέγιστο επίπεδο του 130,5% περίπου του ΑΕΠ το 2014 και θα αρχίσει να μειώνεται σταδιακά από το 2015. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις της στρατηγικής συνάδει με αυτά που συμφωνήθηκαν στη 12η επανεξέταση του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής και αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο ανάλυσης από το Συμβούλιο Δημόσιων Οικονομικών. Τα μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης το 2014 εκτιμάται ότι επαρκούν για την επίτευξη του στόχου του 4% του ΑΕΠ όσον αφορά το έλλειμμα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται κίνδυνοι αρνητικών εξελίξεων ως προς τον στόχο, ιδίως λόγω της έλλειψης ασφάλειας δικαίου και των στατιστικών επιπτώσεων των μέτρων που αποσκοπούν να διασφαλίσουν μια αποτελεσματικότερη διαχείριση της υπερχρέωσης ορισμένων κρατικών επιχειρήσεων. Η δημοσιονομική προσαρμογή για το 2015 στηρίζεται σε μέτρα δημοσιονομικής εξυγίανσης που αντιστοιχούν στο 0,8% του ΑΕΠ που θεωρείται ότι επαρκεί για την επίτευξη του στόχου του 2,5% του ΑΕΠ. Βάσει της αξιολόγησης του προγράμματος και των προβλέψεων της Επιτροπής, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι οι στόχοι της στρατηγικής είναι σύμφωνοι με τις απαιτήσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (9) Η δημοσιονομική εξυγίανση πρέπει να στηρίζεται σε περαιτέρω μεταρρυθμίσεις του συστήματος διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών. Ειδικότερα, παρά την πρόοδο που συντελέστηκε στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, η συνολική μεταρρύθμιση του νόμου-πλαισίου για τον προϋπολογισμό πρέπει να ολοκληρωθεί και απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για τη διασφάλιση του αυστηρού ελέγχου των δαπανών με την επιβολή του νόμου όσον αφορά τον έλεγχο των αναλήψεων υποχρεώσεων και για την παρεμπόδιση της περαιτέρω σώρευσης οφειλών του δημόσιου τομέα. Ιδιαίτερα σημαντικό θα είναι να συνεχιστεί η αναδιάρθρωση των δημοσίων επιχειρήσεων, να διασφαλιστεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητά τους και οι δαπάνες για συντάξεις και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη να υπόκεινται σε αυστηρό έλεγχο. Από την πλευρά των εσόδων, υπάρχουν

περιθώρια να καταστεί το φορολογικό σύστημα φιλικότερο προς την ανάπτυξη και να ενισχυθεί περαιτέρω η φορολογική συμμόρφωση.

- (10) Η Πορτογαλία αντιμετωπίζει προκλήσεις όσον αφορά την ανεργία, η οποία, παρά την πρόσφατη μείωση, παραμένει σε υψηλά επίπεδα, ιδίως για τους νεότερους. Το 2013 το ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 17% και η ανεργία των νέων στο 37,7%, σαφώς πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, όπως και το ποσοστό των νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Το παραδοσιακά υψηλό ποσοστό απασχόλησης στην Πορτογαλία μειώθηκε αισθητά από την αρχή της οικονομικής κρίσης, από 73,1% το 2008 σε 65,6 % το 2013. Όσον αφορά την ανεργία των νέων, σύμφωνα με τους στόχους της «εγγύησης για τη νεολαία», στις βασικές προκλήσεις συγκαταλέγονται τα χαμηλά επίπεδα προσπαθειών που απευθύνονται σε μη εγγεγραμμένους νέους και η ανάγκη καλύτερης προσαρμογής της εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, η Πορτογαλία έχει εφαρμόσει ένα ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας που αποσκοπούν στη χαλάρωση της υπερβολικά περιοριστικής νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης, στο να καταστούν πιο ευέλικτοι οι μηχανισμοί καθορισμού των μισθών και στη βελτίωση της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και των πολιτικών ενεργοποίησης. Οι προκλήσεις, ωστόσο, παραμένουν και ιδίως η ανάγκη αντιμετώπισης του κατακεραματισμού της αγοράς εργασίας και βελτίωσης της ικανότητας προσαρμογής των μισθών στις οικονομικές συνθήκες. Μια ανεξάρτητη αξιολόγηση των επιπτώσεων των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων του συστήματος προστασίας της απασχόλησης θα συνέβαλε στην εκτίμηση, ιδίως, του αντικτύπου των εν λόγω μεταρρυθμίσεων στη δημιουργία θέσεων εργασίας, την επισφάλεια, το συνολικό κόστος εργασίας και τον αριθμό των δικαστικών προσφυγών λόγω απολύσεων και της έκβασής τους. Παρά τις προσπάθειες άμβλυνσης των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων, η αναγκαία οικονομική προσαρμογή λόγω της κρίσης είχε αρνητικές συνέπειες όσον αφορά τη φτώχεια.
- (11) Η Πορτογαλία πραγματοποίησε σημαντική πρόοδο στη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού της συστήματος με τη λήψη πολλών μέτρων για την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, την αύξηση του ποσοστού φοίτησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τη βελτίωση της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ωστόσο, η πλήρης εκτέλεση και η αποτελεσματική χρήση της χρηματοδότησης αποτελούν σημαντικό πρόβλημα. Συγκεκριμένα, απαιτείται να καταβληθούν περαιτέρω προσπάθειες για να περιοριστεί η αναντιστοιχία των δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ποιότητας και την ενίσχυση της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της διττής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και την παρότρυνση των εργοδοτών να συμμετέχουν στην κατάρτιση προγραμμάτων και να παρέχουν κατάλληλες καταρτίσεις και μαθητείες στον τόπο εργασίας. Είναι επίσης ανάγκη να εφαρμοστούν αποτελεσματικά ο επαγγελματικός προσανατολισμός και οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών για σπουδαστές δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και την πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες, και να ενισχυθούν οι δεσμοί με τον επιχειρηματικό κλάδο.
- (12) Η Πορτογαλία έχει λάβει σημαντικά μέτρα στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής για τη βελτίωση της κεφαλαιακής βάσης του τραπεζικού τομέα και την ενίσχυση του πλαισίου εποπτείας και εξυγίανσής του. Εντούτοις, παραμένουν σημαντικές προκλήσεις οι οποίες χρήζουν προσεκτικής

παρακολούθησης και διαχείρισης: σε αυτές συγκαταλέγονται η κερδοφορία των πορτογαλικών τραπεζών. Τα δεδομένα για το πρώτο τρίμηνο του 2014 δείχνουν ότι ορισμένες από τις τράπεζες που έλαβαν βοήθεια κατέγραψαν θετικά αποτελέσματα. Η επιδείνωση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα με υψηλά επίπεδα απομείωσης, περίπου στο 6% των συνολικών ακαθάριστων δανείων, και αυξημένα επίπεδα μη εξυπηρετούμενων δανείων (10,6%), ιδίως στον κλάδο των εταιρειών (πάνω από 16%). Η Πορτογαλία θέσπισε σειρά μέτρων για τη διευκόλυνση του δανεισμού σε βιώσιμες επιχειρήσεις, αλλά οι χρηματοπιστωτικοί όροι παραμένουν δυσχερείς, ιδίως για τις ΜΜΕ, και οι δυνατότητες χρηματοδότησης για τον εταιρικό τομέα, εκτός της χρηματοδότησης που βασίζεται στις τράπεζες, παραμένουν περιορισμένες. Τα νέα δάνεια που χορηγήθηκαν σε ΜΜΕ το 2013 μειώθηκαν κατά 4,8% σε σχέση με το 2012. Τα μέσα επιτόκια των νέων δανείων σε πορτογαλικές εταιρείες μειώθηκαν κατά τι από τις αρχές του 2013, αλλά παραμένουν σημαντικά υψηλότερα του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ. Δεδομένης της υψηλής υπερχρέωσης των επιχειρήσεων και της ανάγκης περαιτέρω απομόχλευσης του τραπεζικού τομέα, η ικανότητα των τραπεζών να χορηγούν πίστωση σε βιώσιμες επιχειρήσεις με εύλογο κόστος παραμένει περιορισμένη.

- (13) Για τη διασφάλιση της αποδοτικότητας και της βιωσιμότητας του τομέα της ενέργειας και τη μείωση του κόστους της ενέργειας για την οικονομία, έχουν ήδη θεσπιστεί δύο δέσμες μέτρων στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής. Οι πρόσοδοι στον τομέα της ενέργειας πρέπει, ωστόσο, να μειωθούν περαιτέρω και να αντιμετωπιστεί το υψηλό και αυξανόμενο χρέος λόγω των τιμών της ενέργειας. Προς τον σκοπό αυτό, η Πορτογαλία ανακοίνωσε πρόσφατα τη θέσπιση τρίτης δέσμης μέτρων, που περιλαμβάνει την παράταση στο 2015 της ειδικής εισφοράς που επιβλήθηκε στους φορείς εκμετάλλευσης ενέργειας το 2014. Επιπλέον, η βελτίωση της διασυννοριακής ενοποίησης των δικτύων ενέργειας και η επίσπευση υλοποίησης των έργων διασύνδεσης στους κλάδους της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου παραμένουν σημαντικά θέματα που χρήζουν προσεκτικής παρακολούθησης. Στον τομέα των μεταφορών έχει σημειωθεί πρόοδος στο πλαίσιο του προγράμματος, ιδίως όσον αφορά την ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των λιμένων της Πορτογαλίας, την κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου μακροπρόθεσμου σχεδίου μεταφορών, μετά την αντιμετώπιση των αδυναμιών και κενών, και τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου. Ωστόσο, πρέπει να ληφθούν περαιτέρω μέτρα για την αποτελεσματική υλοποίηση του ολοκληρωμένου μακροπρόθεσμου σχεδίου μεταφορών και του σχεδίου δράσης για τη μεταρρύθμιση των λιμένων. Επίσης, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και της ικανότητας δράσης της ρυθμιστικής αρχής μεταφορών, καθώς και της οικονομικής βιωσιμότητας των κρατικών επιχειρήσεων του κλάδου για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και του ανταγωνισμού των σιδηροδρομικών μεταφορών.
- (14) Στην αγορά μισθώσεων αστικών ακινήτων πραγματοποιήθηκε μεταρρύθμιση-ορόσημο με στόχο να καταστεί η αγορά κατοικίας δυναμικότερη, ιδίως με την καλύτερη εξισορρόπηση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ιδιοκτητών και ενοικιαστών, την καθιέρωση μεγαλύτερης ευελιξίας στην επιλογή της διάρκειας του συμβολαίου και την παροχή κινήτρων για εργασίες ανακαίνισης. Περισσότερες προσπάθειες απαιτούνται ακόμη για τη συνολική αξιολόγηση των συνεπειών της εν λόγω μεταρρύθμισης βάσει των δεδομένων όσον αφορά τους βασικούς παράγοντες της αγοράς και την παραοικονομία στην πορτογαλική αγορά ενοικίασης ακινήτων. Η Πορτογαλία έχει σημειώσει ουσιαστική πρόοδο στη βελτίωση του επιχειρηματικού

περιβάλλοντός της, ιδίως με τη δημιουργία καλύτερων συνθηκών πλαισίου, την προώθηση του επιχειρηματικού πνεύματος και τη βελτίωση των διαδικασιών αφερεγγυότητας για επιχειρήσεις σε δυσχερή κατάσταση. Η προσοχή θα πρέπει να στραφεί πλέον στην εφαρμογή. Η απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και των διαδικασιών χορήγησης αδειών έχει σημειώσει πρόοδο αλλά απαιτείται ακόμη η ολοκλήρωση σειράς μέτρων. Θα πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την άρση των εμποδίων στον ανταγωνισμό στον τομέα των υπηρεσιών, ιδίως με την έγκριση τομεακών τροποποιήσεων, και στον τομέα των επαγγελματικών υπηρεσιών, με τη θέσπιση νομοθεσίας για τους υπόλοιπους επαγγελματικούς φορείς. Όσον αφορά τις κανονιστικές ρυθμίσεις και τον ανταγωνισμό, απαιτείται η λήψη μέτρων παρακολούθησης για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας των εθνικών τομεακών ρυθμιστικών αρχών και της αρχής ανταγωνισμού. Οι πληρωμές από τις δημόσιες αρχές εξακολουθούν να πραγματοποιούνται με μεγάλες καθυστερήσεις.

- (15) Σημαντική πρόοδος συντελέστηκε στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής όσον αφορά τον εξορθολογισμό και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης σε θέματα απασχόλησης, πολιτικής περί αμοιβών, συνθηκών εργασίας, οργανωτικής αποδοτικότητας και ποιότητας των υπηρεσιών. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να ολοκληρωθούν ορισμένα από τα προβλεπόμενα μεταρρυθμιστικά μέτρα και να ενισχυθεί η διαφάνεια. Παρά τη σημαντική πρόοδο που σημειώθηκε όσον αφορά τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος, θα πρέπει να επέλθουν περαιτέρω βελτιώσεις ιδίως όσον αφορά τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών, το ποσοστό διεκπεραίωσης υποθέσεων, τον αριθμό εκκρεμών υποθέσεων και τη διαδικασία παρακολούθησης και αξιολόγησης.
- (16) Στις [17 Ιουνίου 2014], η Επιτροπή ολοκλήρωσε τη 12η και τελευταία επανεξέταση στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής για την Πορτογαλία. Η ανάλυσή της την οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η επιτυχής εφαρμογή του προγράμματος διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαχείριση των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών κινδύνων και στη μείωση των ανισορροπιών. Η Πορτογαλία ενέκρινε, στο πλαίσιο του προγράμματος, ένα ευρύ φάσμα απαιτητικών διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, οι οποίες αρχίζουν να αποδίδουν καρπούς όσον αφορά την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την οικονομική ανάκαμψη, αλλά απαιτείται να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για την εκτίμηση του αντικτύπου των μεταρρυθμίσεων στη λειτουργία της οικονομίας. Η συνεχής παρακολούθηση όλων των εφαρμοζόμενων μεταρρυθμίσεων είναι, συνεπώς, ουσιαστικής σημασίας, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον συμβάλλουν στην τόνωση της ανταγωνιστικότητας και στην αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης.
- (17) Δεδομένου ότι μετά τη λήξη του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, το οποίο θα ολοκληρωθεί από νομική άποψη στις 28 Ιουνίου 2014, η Πορτογαλία θα επανενταχθεί πλήρως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή αξιολόγησε, σε αυτή τη βάση και υπό το πρίσμα της 12ης και τελευταίας επανεξέτασης στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής, τα έγγραφα που υποβλήθηκαν από την Πορτογαλία. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη σημασία τους για τη διατηρήσιμη δημοσιονομική και κοινωνικοοικονομική πολιτική στην Πορτογαλία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της ΕΕ, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης να ενισχυθεί η συνολική οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης, μέσω της συμβολής της ΕΕ σε μελλοντικές

εθνικές αποφάσεις. Οι συστάσεις της Επιτροπής για την Πορτογαλία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αποτυπώνονται στις συστάσεις 1 έως 8 κατωτέρω.

- (18) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας της Πορτογαλίας και η γνώμη του⁶ αντικατοπτρίζεται ιδίως στη σύσταση 1 κατωτέρω. Οι συστάσεις αυτές καταρτίστηκαν μετά τη θετική και πολύ πρόσφατη έκβαση του προγράμματος προσαρμογής και ως εκ τούτου βασίστηκαν στα επιτεύγματα του προγράμματος για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης εφαρμογής του.
- (19) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή διενήργησε επίσης ανάλυση της οικονομικής πολιτικής ολόκληρης της ζώνης του ευρώ. Βάσει της εν λόγω ανάλυσης, το Συμβούλιο εξέδωσε ειδικές συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ. Η Πορτογαλία θα πρέπει επίσης να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή των συστάσεων αυτών,

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Πορτογαλία να λάβει, κατά την περίοδο 2014-2015, μέτρα με σκοπό:

1. Να εφαρμόσει πλήρως τη δημοσιονομική στρατηγική για το 2014, ώστε να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι και να αποφευχθεί η συσσώρευση νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών. Για το έτος 2015, να εφαρμόσει αυστηρά τη δημοσιονομική στρατηγική όπως περιγράφεται στο έγγραφο δημοσιονομικής στρατηγικής του 2014 ώστε να μειωθεί το έλλειμμα στο 2,5% του ΑΕΠ, σύμφωνα με τον στόχο που προσδιορίζεται στη σύσταση που απευθύνεται στο πλαίσιο της Διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, και παράλληλα να επιτύχει την απαιτούμενη διαρθρωτική προσαρμογή. Να αντικαταστήσει το συντομότερο δυνατό τα μέτρα εξυγίανσης τα οποία το Συνταγματικό Δικαστήριο κρίνει αντισυνταγματικά με μέτρα παρόμοιου μεγέθους και ποιότητας. Η διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος θα πρέπει να γίνει με βιώσιμο και φιλικό προς την ανάπτυξη τρόπο, περιορίζοντας την προσφυγή σε έκτακτα/προσωρινά μέτρα. Να επιδιώξει, μετά τη διόρθωση του υπερβολικού ελλείμματος, την προβλεπόμενη ετήσια διαρθρωτική προσαρμογή προς την κατεύθυνση των μεσοπρόθεσμων στόχων, σύμφωνα με την απαίτηση ετήσιας διαρθρωτικής προσαρμογής τουλάχιστον 0,5 % του ΑΕΠ, περισσότερο σε περιόδους ευνοϊκής οικονομικής συγκυρίας, και να διασφαλίσει ότι ο κανόνας για το χρέος τηρείται προκειμένου να στρέψει τον υψηλό γενικό δείκτη του χρέους σε βιώσιμη πορεία. Να δώσει προτεραιότητα στη δημοσιονομική εξυγίανση με βάση τις δαπάνες και να αυξήσει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα και την ποιότητα των δημόσιων δαπανών. Να διατηρήσει τον αυστηρό έλεγχο των δαπανών στην κεντρική, περιφερειακή και τοπική διοίκηση. Να συνεχίσει την αναδιάρθρωση των δημοσίων επιχειρήσεων. Να αναπτύξει μια βιώσιμη λύση για να διασφαλίσει τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος έως το τέλος του 2014. Να ελέγχει την αύξηση των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης και να προβεί στη μεταρρύθμιση της νοσοκομειακής περίθαλψης. Να επανεξετάσει το φορολογικό σύστημα και να το καταστήσει φιλικότερο προς την ανάπτυξη. Να συνεχίσει τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης και την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής με την αύξηση της αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης. Να ενισχύσει το σύστημα διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών με ταχεία ολοκλήρωση και εφαρμογή της συνολικής μεταρρύθμισης του νόμου-πλαίσιου για τον προϋπολογισμό έως το τέλος του 2014. Να διασφαλίσει την αυστηρή συμμόρφωση με τον νόμο για τον έλεγχο των αναλήψεων υποχρεώσεων. Να εφαρμόσει

⁶ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

αποτελεσματικά την ενιαία κλίμακα μισθών και επιδομάτων στον δημόσιο τομέα από το 2015 και μετά.

2. Να διατηρήσει την εξέλιξη των κατώτατων μισθών σε επίπεδα που συνάδουν με τους στόχους της προώθησης της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας. Να διασφαλίσει ένα σύστημα καθορισμού των μισθών που προωθεί την ευθυγράμμιση των μισθών με την παραγωγικότητα σε τομεακό επίπεδο και/ή σε επίπεδο επιχειρήσεων. Να διερευνήσει, σε διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές τη δυνατότητα για ρυθμίσεις που θα επιτρέπουν σε μια επιχείρηση να παρεκκλίνει προσωρινά από τις τομεακές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων. Να παρουσιάσει, έως τον Σεπτέμβριο του 2014, προτάσεις για ρυθμίσεις που επιτρέπουν σε μια επιχείρηση να παρεκκλίνει από τις τομεακές συμβάσεις που συνάπτονται μεταξύ εργοδοτών και εκπροσώπων των εργαζομένων και για αναθεώρηση της διάρκειας των συλλογικών συμβάσεων.
3. Να υποβάλει, έως τον Μάρτιο του 2015, ανεξάρτητη αξιολόγηση των πρόσφατων μεταρρυθμίσεων του συστήματος προστασίας της απασχόλησης, καθώς και σχέδιο δράσης για ενδεχόμενες περαιτέρω μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας. Να συνεχίσει την υπό εξέλιξη μεταρρύθμιση των ενεργών πολιτικών της αγοράς εργασίας και των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης που αποσκοπούν στην αύξηση των ποσοστών απασχόλησης και συμμετοχής στην αγορά εργασίας, ειδικότερα μέσω της βελτίωσης της παροχής συμβουλών και βοήθειας για την εύρεση εργασίας και των συστημάτων ενεργοποίηση/επιβολής κυρώσεων με σκοπό τη μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας και την ένταξη των ατόμων που είναι πιο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας. Να αντιμετωπίσει την υψηλή ανεργία των νέων, ιδίως μέσω της αποτελεσματικής πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες και προσπαθειών απευθυνόμενων σε μη εγγεγραμμένους νέους, σύμφωνα με τους στόχους της «εγγύησης για τη νεολαία». Να αυξήσει το όριο επιλεξιμότητας για το καθεστώς ελάχιστου εισοδήματος. Να εξασφαλίσει επαρκή κάλυψη κοινωνικής πρόνοιας και παράλληλα αποτελεσματική ενεργοποίηση των δικαιούχων.
4. Να βελτιώσει την ποιότητα και την καταλληλότητα του εκπαιδευτικού συστήματος για την αγορά εργασίας προκειμένου να μειωθεί η πρόωρη εγκατάλειψη της σχολικής εκπαίδευσης και να αντιμετωπιστούν οι χαμηλές εκπαιδευτικές επιδόσεις. Να εξασφαλίσει την αποδοτικότητα των δημόσιων δαπανών στην εκπαίδευση και να μειώσει τις αναντιστοιχίες όσον αφορά τις δεξιότητες, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης της ποιότητας και της ελκυστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της προώθησης της συνεργασίας με τον επιχειρηματικό τομέα. Να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ της δημόσιας έρευνας και των επιχειρήσεων και να προωθήσει τη μεταφορά γνώσεων.
5. Να παρακολουθεί τη ρευστότητα των τραπεζών και τυχόν ελλείψεις κεφαλαίων, ιδίως με τη διενέργεια θεματικών επιτόπιων επιθεωρήσεων και με προσομοιώσεις κρίσεων. Να συνεχίσει την αξιολόγηση των σχεδίων ανάκαμψης των τραπεζών και να εισαγάγει βελτιώσεις στη διαδικασία αξιολόγησης, όπου χρειάζεται. Να εφαρμόσει συνολική στρατηγική για τη μείωση της υπερχρέωσης των επιχειρήσεων και να ενισχύσει τις προσπάθειες διεύρυνσης του φάσματος των εναλλακτικών τρόπων χρηματοδότησης, ιδίως στα πρώτα στάδια των επιχειρηματικών εξελίξεων, με την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των εργαλείων αναδιάρθρωσης χρέους (ιδίως PER και SIREVE) για τις βιώσιμες επιχειρήσεις, τη θέσπιση κινήτρων για τις τράπεζες και τους οφειλέτες να συμμετέχουν σε διαδικασίες αναδιάρθρωσης σε

πρώιμο στάδιο και τη βελτίωση της διαθεσιμότητας χρηματοδότησης μέσω της κεφαλαιαγοράς. Να εξασφαλίσει ότι τα προσδιορισθέντα μέτρα στηρίζουν την ανακατανομή της χρηματοδότησης για τους παραγωγικούς κλάδους της οικονομίας. Να εφαρμόσει, έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2014, ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης για την ανίχνευση των χρηματοοικονομικών αδυναμιών των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, με σκοπό τη στήριξη της έγκαιρης εταιρικής αναδιάρθρωσης του χρέους, τη μείωση των ληξιπρόθεσμων οφειλών επί των δανείων των ΜΜΕ και την επιτάχυνση της εξυγίανσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

6. Να εφαρμόσει τη δεύτερη και την τρίτη δέσμη μέτρων στον ενεργειακό τομέα που στοχεύουν στη μείωση του ενεργειακού κόστους για την οικονομία, εξαλείφοντας παράλληλα το χρέος που οφείλεται στις τιμές της ενέργειας έως το 2020, και να παρακολουθεί στενά την εφαρμογή τους. Να βελτιώσει τη διασυνοριακή ενοποίηση των δικτύων ενέργειας και να επισπεύσει την υλοποίηση των έργων διασύνδεσης στους κλάδους της ηλεκτρικής ενέργειας και του φυσικού αερίου. Να εφαρμόσει το συνολικό μακροπρόθεσμο σχέδιο μεταφορών και το «χρονόγραμμα» των μεταρρυθμίσεων του λιμενικού τομέα. Να εξασφαλίσει ότι οι αναδιαπραγματεύσεις των υφιστάμενων λιμενικών παραχωρήσεων και τα νέα συστήματα αδειοδότησης είναι προσανατολισμένα στις επιδόσεις και συμφωνούν με τις αρχές της εσωτερικής αγοράς, ιδίως όσον αφορά τους κανόνες σύναψης συμβάσεων. Να εξασφαλίσει ότι η εθνική ρυθμιστική αρχή μεταφορών (AMT) είναι απολύτως ανεξάρτητη και λειτουργική έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2014. Να εξασφαλίσει την οικονομική βιωσιμότητα των κρατικών επιχειρήσεων στον τομέα των μεταφορών. Να ενισχύσει την απόδοση και τον ανταγωνισμό στον κλάδο των σιδηροδρόμων, με την εφαρμογή του σχεδίου για την ανταγωνιστικότητα της CP Carga, μετά τη μεταβίβαση των εμπορευματικών τερματικών σταθμών, και με τη διασφάλιση της διαχειριστικής ανεξαρτησίας του δημόσιου φορέα διαχείρισης υποδομών καθώς και των δημόσιων σιδηροδρομικών επιχειρήσεων.
7. Να βελτιώσει περαιτέρω την αξιολόγηση της πορτογαλικής αγοράς κατοικιών, μεταξύ άλλων και με την καθιέρωση, έως το τέλος Νοεμβρίου 2014, ενός πιο συστηματικού πλαισίου παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων και να εκπονήσει γενική έκθεση σχετικά με την παραοικονομία στην εν λόγω αγορά. Να συνεχίσει τις εργασίες περαιτέρω καταγραφής κανονιστικών επιβαρύνσεων, ώστε να συμπεριληφθούν, έως τον Μάρτιο του 2015, οι τομείς που δεν καλύπτονται ακόμη. Να εγκρίνει και να εφαρμόσει, έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2014, τις εκκρεμείς αποφάσεις αδειοδότησης και τομεακές τροποποιήσεις. Να άρει, έως το τέλος Σεπτεμβρίου 2014, τους εναπομείναντες περιορισμούς στον τομέα των επαγγελματικών υπηρεσιών και να εγκρίνει τους τροποποιημένους εσωτερικούς κανονισμούς των επαγγελματικών φορέων που δεν έχουν ακόμη εγκριθεί στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής. Να εξαλείψει τις καθυστερήσεις πληρωμών από τον δημόσιο τομέα. Να εξασφαλίσει επαρκείς πόρους για τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές και την αρχή ανταγωνισμού και να εγκρίνει ταχέως τον εσωτερικό κανονισμό της εθνικής αρχής ανταγωνισμού.
8. Να συνεχίσει τον εξορθολογισμό και τον εκσυγχρονισμό της κεντρικής, περιφερειακής και τοπικής δημόσιας διοίκησης. Να εφαρμόσει τις μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος και την αύξηση της διαφάνειας. Να εντατικοποιήσει τις προσπάθειες για την αξιολόγηση της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων που έχουν αναληφθεί στο πλαίσιο του προγράμματος μακροοικονομικής προσαρμογής καθώς και των προβλεπόμενων και

μελλοντικών μεταρρυθμίσεων. Ειδικότερα, να ενσωματώσει τις υποχρεωτικές συστηματικές εκ των προτέρων και εκ των υστέρων αξιολογήσεις στη νομοθετική διαδικασία. Να συστήσει μια λειτουργικά ανεξάρτητη κεντρική μονάδα αξιολόγησης σε κυβερνητικό επίπεδο, η οποία θα είναι επιφορτισμένη με την αξιολόγηση της εφαρμογής των εν λόγω μεταρρυθμίσεων, ιδίως όσον αφορά τη συνοχή τους με την εκ των προτέρων αξιολόγηση αντικτύπου, και την εκπόνηση έκθεσης κάθε έξι μήνες προτείνοντας διορθωτικά μέτρα, εφόσον απαιτούνται.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*